

سید حسن نصرالله:

حاج قاسم سلیمانی، آیت‌الله مصباح را برای آموزش حزب‌الله به لبنان آورد

گفت و گو

سید حسن نصرالله در نخستین سالگرد رحلت آیت‌الله مصباح یزدی با فرزند ایشان، حجت‌الاسلام والمسلمین مجتبی مصباح یزدی گفت‌وگو کرد. فرازهایی از این گفت‌وگوی کمتر دیده شده را می‌خوانید.

چه زمانی با آیت‌الله مصباح آشنا شدید؟

آشنایی من با ایشان به ابتدای دوران طلبگی بازمی‌گردد و از زمان قدیم با ایشان آشنایی عمومی و غیرشخصی داشتم. کتاب‌های مختلف ایشان را دنبال می‌کردم.

همچنین زمانی که در حوزه علمیه شهر بعلبک بودم، برخی از کتب ایشان در زمینه فلسفه، اعتقادات و کلام تدریس می‌شد و ما آنها را تدریس می‌کردیم و آموزش می‌دیدیم. پس یک آشنایی دور وجود داشت.

آشنایی من با آیت‌الله مصباح (رضوان‌الله تعالی علیه) کمی پیش از سال ۲۰۰۰ میلادی یعنی چیزی حدود ۲۰ سال پیش و قبل از پیروزی تاریخی مقاومت اسلامی لبنان شروع شد. در آن زمان برخی برادران مسئول حزب‌الله از ایشان دعوت کردند به لبنان سفر کند تا برای مسئولان رده اول حزب‌الله سخنرانی‌هایی عمدتاً با محوریت مسائل اعتقادی، معرفی و اخلاقی داشته باشند. من در آن ایام با ایشان آشنا شدم و خدمت‌شان رسیدم. این اولین دیدار شخصی بنده و ایشان بود.

غیر از آن کتاب‌های رسمی درسی، از جهت علمی چه اطلاعاتی از آثار ایشان داشتید یا بعداً به آنها مراجعه کردید؟

بنده اکثر کتاب‌های ایشان را که کرده‌ام، البته سخنرانی‌های ایشان را هم دنبال می‌کردم؛ سخنرانی‌هایی که هر روز صبح در تلویزیون شرایط با زیرنویس عربی پخش می‌کردند ولی من به زبان فارسی گوش می‌دادم و از فارسی‌اش بیشتر بهره می‌بردم. البته ترجمه عربی را هم دنبال می‌کردم تا مطمئن شوم دقیق است.

سطح بحث‌های اخلاقی ایشان را چطور ارزیابی می‌کنید؟

در ابتدا باید بگویم که من شایستگی ارزیابی سطح اخلاقی، فرهنگی و فکری حضرت شیخ را ندارم، اما وقتی به درس‌های ایشان گوش می‌دادم مطالب جدیدی می‌شنیدم؛ غیر از آنچه در کتاب‌ها می‌خواندیم یا از اساتید بسیار و گذشته‌مان شنیده بودیم. من اصرار داشتم هر کتاب جدیدی که از ایشان چاپ می‌شود در اسرع وقت بخوانم، چه به فارسی به دستم می‌رسید و چه به عربی.

آیت‌الله مصباح خیلی وقت‌ها

بحث‌ها را به سبک دیگری مطرح می‌کردند، به نظر شما ایشان سبک خاصی در ارائه بحث‌های اخلاقی داشتند؟ شما این تفاوت را احساس می‌کردید؟

مهم‌ترین چیزی که در شیوه بیان حضرت شیخ (رضوان‌الله تعالی علیه) چه در کتب و چه در سخنرانی‌ها دیده‌ام، بیان روشن است و طبیعتاً این چیزی است که هم ما طلاب به آن نیاز داریم و هم جوانان. گاهی برخی اساتید به زبانی سخن می‌گویند که منظور اصلی دریافت نمی‌شود و یکی از مهم‌ترین مشکلاتی است که در تبیین مفاهیم دقیق اسلامی با آن مواجه هستیم.

تبیین به فهم درست و دقیق نیاز دارد که ایشان در بالاترین سطح از آن بهره‌مند بودند. آیت‌الله مصباح میان مخاطبان تفاوت می‌گذاشتند و این هم نکته مهمی است. مخاطبان ایشان گاه متخصص و گاه عموم طلاب یا عموم جوانان بودند. هنگامی که برای عموم سخنرانی می‌کردند متناسب سخن می‌گفتند. این هم یک ویژگی مهم است. اما برخی از اساتید از چنین توانایی‌ای برخوردار نیستند، چون معمولاً با متخصصان سخن می‌گویند.

نکته دیگری که در سخنرانی‌ها و درس‌های آیت‌الله مصباح (رضوان‌الله تعالی علیه) ملاحظه کردم این است که ایشان بسیار به آیات و شواهد قرآنی استناد می‌کردند و بسیاری از آیات قرآن را حفظ بودند. من به برخی از درس‌های ایشان گوش می‌دادم و به عنوان یک عرب، فهمی که من به عنوان یک عرب احساس می‌کردم که ایشان فهم جدیدی از همان کلمات و عبارات عربی آیه شریفه دارند که این نیز یکی از ویژگی‌های مهم ایشان بود.

یکی از دلایل هم‌پوشانی و ارتباط با ایشان بود. ما همواره احساس کرده‌ایم که حضرت شیخ (رضوان‌الله تعالی علیه) به این خط و به این راه ایمان دارد و آن را تأیید می‌کند، برایش نظریه‌پردازی می‌کند و با قوت از آن پشتیبانی می‌کند.

همچنین موضع ایشان درباره مقاومت لبنان و موضع‌شان درباره جنگ جولای، جنگ ۳۳ روزه؛ ایشان اولین کسی بود که پس از پایان جنگ به لبنان آمد. به یاد دارم که بیشتر خانه‌های ما همچنان ویرانه بود! سفر ایشان حتی پیش از این بود که خانه‌ها و مراکزمان را بازسازی کنیم. بنده در آن سفر با ایشان دیداری داشتم که دیداری خاص و ویژه و بسیار عاطفی بود چون دیدار

نظر شما درباره بینش سیاسی آیت‌الله مصباح چیست؟

می‌توانیم بحث را به دو بخش تقسیم کنیم: دیدگاه‌های سیاسی ایشان در سطح امت و دیدگاه‌های سیاسی ایشان در سطح داخل ایران. موضوع دوم را من به صورت دقیق دنبال نمی‌کردم یعنی اطلاع کاملی درباره‌اش ندارم، اما در بخش اول، از این جهت که من بخشی از آن هستم و بخشی از پیگیری و مسئولیت من به شمار می‌آید، در این باره با هم گفت‌وگو می‌کردیم. همچنین به برخی از سخنرانی‌های ایشان گوش می‌دادم و در واقع این

بشر

هیچ کس نمی‌تواند ادعا کند که از نعمت وجود آیت‌الله مصباح در زندگی خود، بهره کامل برده است. خواه، به جهت کوتاهی کردن باشد یا ناتوانی خودش. در هر صورت هیچ کس نمی‌تواند چنین ادعایی داشته باشد. لکن وجود ایشان و برکات ایشان پس از رحلت‌شان در کتاب‌ها، آثار، افکار و شاگردان‌شان که اندیشه‌های ایشان را به همراه دارند، همچنان ادامه دارد. من معتقدم این مسئولیت برعهده فرزندان، شاگردان و افراد آشنا و هر کسی است که از فکر ایشان استفاده کرده و به آن نزدیک شده است، مانند حزب‌الله. امروز ما هنوز نمی‌دانیم که چگونه از بزرگانی که از دنیا رفته‌اند مانند حضرت امام خمینی (رضوان‌الله تعالی علیه) فارغ از موضوع وجود جمهوری اسلامی کنیم. منظورم در حوزه‌های فکری، معنوی، روحی، اعتقادی و فرهنگی است. اینها ثروت‌های بزرگی هستند که نمی‌دانیم چطور از آنها بهره ببریم. همچنین شهیدان بزرگ دیگری در اینها ثروت‌های بزرگی هستند که نمی‌دانیم چطور از آنها بهره ببریم.

استفاده کرده و به آن نزدیک شده است، مانند حزب‌الله. امروز ما هنوز نمی‌دانیم که چگونه از بزرگانی که از دنیا رفته‌اند مانند حضرت امام خمینی (رضوان‌الله تعالی علیه) فارغ از موضوع وجود جمهوری اسلامی کنیم. منظورم در حوزه‌های فکری، معنوی، روحی، اعتقادی و فرهنگی است. اینها ثروت‌های بزرگی هستند که نمی‌دانیم چطور از آنها بهره ببریم.

همچنین شهیدان بزرگ دیگری در اینها ثروت‌های بزرگی هستند که نمی‌دانیم چطور از آنها بهره ببریم. همچنین شهیدان بزرگ دیگری در اینها ثروت‌های بزرگی هستند که نمی‌دانیم چطور از آنها بهره ببریم.

باید بکوشیم تولیدات آیت‌الله مصباح به بیشترین اقشار ممکن برسد. البته نکته‌ای هست که ما از آن غافلیم و باید به دنبال آن بگردیم. مثلاً تأثیر آیت‌الله مصباح در جهان اسلام حتی جهان اهل سنت. ما اطلاعاتی در این باره نداریم.

ایران می‌رفتند مشتاق بودند که به دیدار آیت‌الله مصباح مشرف شوند. یعنی هنگامی که ایشان قم بودند، به آنان وقت می‌داد، سخنان‌شان را می‌شنید، برایشان توضیح می‌داد و به سؤالات آنها پاسخ می‌داد. همه برادرانی که به ایران می‌رفتند و برای دوره‌های فرهنگی، فکری، نظامی یا غیره مدتی در ایران می‌ماندند، مدیران این برنامه‌ها همیشه اصرار داشتند که یکی از بخش‌های ثابت برنامه‌هایشان، دیدار با آیت‌الله مصباح باشد.

دومین سفری که آیت‌الله مصباح به لبنان داشتند برای یک دوره آموزشی بود. کمی در این باره توضیح دهید و اینکه این دوره چه تأثیری در حزب‌الله داشت؟

اصل ایده این بود که ما در سطح فکری، فرهنگی و اعتقادی نیازمند توجه ویژه هستیم. به علمی-سطح بالا نیاز داریم که هم قابل استفاده باشند و هم مورد پذیرش واقع شوند، چرا که مسئولان رده اول و دوم حزب‌الله حاضر نمی‌شوند نزد هر کسی درس بگیرند. بنابراین باید آنها را در درجه اول درباره استاد قانع کنیم؛ وقتی به آنها می‌گویم که می‌خواهیم دوره‌ای را مثلاً در مسائلی اعتقادی و فکری به مدت یک هفته یا ۱۰ روز برگزار کنیم و از شما می‌خواهیم که در این درس‌ها شرکت کنید، باید قبول داشته باشند که استاد از آنها برتر، بالاتر و عالم‌تر است و برای آنان مفید است که کارشان را رها کنند و در محضر او بنشینند. به همین دلیل با برادران ایران این‌گونه برنامه‌ریزی کردیم که هر چند وقت یک بار یکی از علمای بزرگ و موقوت و نیز کسانی که بر امام خمینی متمرکز و در ایشان و خط ایشان فانی هستند، تشریف بیاورند. ما کسانی را می‌خواهیم که در این مسیر، ما را تکبیت و تقویت کنند نه کسانی که شک و سؤال ایجاد کنند. کسانی را می‌خواهیم که اگر تردیدی هم داشتیم به سؤالات و شبهات ما پاسخ دهند که در آن زمان برادران آیت‌الله مصباح را پیشنهاد دادند.

چه کسی این پیشنهاد را داد که سراغ آیت‌الله مصباح بروید؟ در آن زمان شهید حاج قاسم

ما از ابتدا بر این باور بودیم که ایشان

فقیه، فیلسوف و متفکری بزرگ بودند

و نبود ایشان

فقدانی بزرگ در جهان اسلام است.

امروز فقیه، فیلسوفان و مفسران

قرآنی داریم، اما حقیقتاً به

اندیشمندی‌ها نیاز داریم که

تولیدکننده باشند یا به

تعبیر حضرت آقا تولید علم کنند

بعد از جنگ بود. می‌دانید که در طول جنگ همه نگران ما بودند که چه اتفاقی ممکن است بیفتد، چه کسی کشته و چه کسی مجروح می‌شود. پس درباره دیدگاه سیاسی آیت‌الله مصباح در زمینه هر آنچه مربوط به منطقه و درگیری‌های منطقه می‌شود، نه تنها آن را تصدیق، تأیید و حمایت می‌کنم؛ بلکه می‌توانم بگویم که حزب‌الله با جهاد و جانفشانی‌اش، تجسم عینی دیدگاه‌های سیاسی منطقه‌ای آیت‌الله مصباح است.

طبیعی است که ایشان نه فقط از طریق سفر به لبنان بلکه با ایده‌ها، اندیشه‌ها، استدلال و تثبیت آنها به این موضوع کمک می‌کردند. برادران حزب‌الله در همه هیأت‌هایی که دست‌کم در ۲۰ سال گذشته به

استفاده کرده و به آن نزدیک شده است، مانند حزب‌الله. امروز ما هنوز نمی‌دانیم چگونه از بزرگانی که از دنیا رفته‌اند مانند حضرت امام خمینی (ره) فارغ از موضوع وجود جمهوری اسلامی استفاده کنیم. منظورم در حوزه‌های فکری، معنوی، روحی، اعتقادی و فرهنگی است. اینها ثروت‌های بزرگی هستند که نمی‌دانیم چطور از آنها بهره ببریم.

همچنین شهیدان بزرگ دیگری در اینها ثروت‌های بزرگی هستند که نمی‌دانیم چطور از آنها بهره ببریم. همچنین شهیدان بزرگ دیگری در اینها ثروت‌های بزرگی هستند که نمی‌دانیم چطور از آنها بهره ببریم.

باید بکوشیم تولیدات آیت‌الله مصباح به بیشترین اقشار ممکن برسد. البته نکته‌ای هست که ما از آن غافلیم و باید به دنبال آن بگردیم. مثلاً تأثیر آیت‌الله مصباح در جهان اسلام حتی جهان اهل سنت. ما اطلاعاتی در این باره نداریم.

احساس‌تان از کمبود آیت‌الله مصباح در این زمان چیست و چه باید بکنیم؟

ما از ابتدا بر این باور بودیم که ایشان فقیه، فیلسوف و متفکری بزرگ بودند و نبود ایشان فقدان بزرگ در جهان اسلام است. امروز فقیه، فیلسوفان و مفسران قرآنی داریم، اما حقیقتاً به اندیشمندی‌ها نیاز داریم که تولیدکننده باشند یا به تعبیر حضرت آقا تولید علم کنند. ثروت فکری ایجاد کنند و به شیوه اندیشمندان از اسلام دفاع کنند. به سؤال‌های بزرگی که امروز مطرح است و بی‌پاسخ برادران ما از رحلت‌شان در دنیا باقی مانده، پاسخ بدهند. اینها کار یک دانشمند است و به نظر بنده و برادرانم با توجه به بررسی‌هایی که انجام داده‌ایم ایشان یک اندیشمند کم‌نظیر بود.

امید داریم که ان‌شاء‌الله خداوند متعال به واسطه شاگردان، فرزندان و برادران ایشان این خسارت بزرگ را جبران کند. ایشان الگو و سرمشق و نمونه و اسوه در تقوا، فروتنی، اخلاقی، خوش‌خلقی و ولایت‌پذیری بودند.

بشر

مهم‌ترین چیزی که در شیوه بیان حضرت شیخ (رضوان‌الله تعالی علیه) چه در کتب و چه در سخنرانی‌ها دیده‌ام، بیان روشن است و طبیعتاً این چیزی است که هم ما طلاب به آن نیاز داریم و هم جوانان. گاهی برخی اساتید به زبانی پُر از اصطلاحات و بیانی پیچیده سخن می‌گویند که منظور اصلی دریافت نمی‌شود و یکی از مهم‌ترین مشکلاتی است که در تبیین مفاهیم دقیق اسلامی با آن مواجه هستیم. تبیین به فهم درست و دقیق نیاز دارد که ایشان در بالاترین سطح از آن بهره‌مند بودند.

آیت‌الله مصباح میان مخاطبان تفاوت می‌گذاشتند و این هم نکته مهمی است. مخاطبان ایشان گاه متخصص و گاه عموم طلاب یا عموم جوانان بودند. هنگامی که برای عموم سخنرانی می‌کردند متناسب سخن می‌گفتند. این هم یک ویژگی مهم است، اما برخی از اساتید از چنین توانایی‌ای برخوردار نیستند، چون معمولاً با متخصصان سخن می‌گویند. نکته دیگری که در سخنرانی‌ها و درس‌های آیت‌الله مصباح (رضوان‌الله تعالی علیه) ملاحظه کردم این است که ایشان بسیار به آیات و شواهد قرآنی استناد می‌کردند و بسیاری از آیات قرآن را حفظ بودند. من به برخی از درس‌های ایشان گوش می‌دادم و به عنوان یک عرب، فهمی از یک آیه قرآن داشتم، اما ایشان آیه را به گونه جدیدی توضیح می‌دادند که من به عنوان یک عرب احساس می‌کردم که ایشان فهم جدیدی از همان کلمات و عبارات عربی آیه شریفه دارند که این نیز یکی از ویژگی‌های مهم ایشان بود.

